

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

ATZINUMS pārbaudes lietā Nr.2022-48-27H Rīgā

10.11.2022.

Nr. 6-6/37

[persona A]
[e-pasta adrese]

Par administratīvo sodu piemērošanu un ar to saistītiem apstākļiem

Tiesībsargs saņēma Jūsu 2022.gada 31.augusta iesniegumu (reģistrēts 06.09.2022 ar Nr.[1]) par valsts un pašvaldības iestāžu veiktajiem pārkāpumiem pret Jums.

Iesniegumā izsakāt sūdzības par [pilsētas A] pašvaldības un [pilsētas A] pašvaldības policijas rīcību Jūsu administratīvajā sodīšanā par caurlaides neesamību, lai iebrauktu īpaša režīma zonā [pilsētā A]. Tāpat norādāt, ka [pilsētas A] pašvaldības iestādes neatbild uz Jūsu iesniegumiem un atsakās izsniegt visu administratīvo pārkāpumu lietu materiālus. Norādāt, ka pēc Jūsu vairākkārtējas administratīvās sodīšanas lietas nodeva piespiedu izpildei zvērīnātam tiesu izpildītājam [personai B], kurš piedziņas rezultātā Jūsu rīcībā neatstāj likumā noteiktos minimālos iztikas līdzekļus. Tāpat izsakāt sūdzības, ka iestāžu rīcības dēļ esat nokavējis termiņu, lai civiltiesiskā kārtā vērstos tiesā pret savu bijušo darba devēju, kā arī Valsts policija un prokuratūra atsaka kriminālprocesa uzsākšanu par [pilsētas A] iestāžu un amatpersonu veikto bezdarbību.

Ar tiesībsarga 2022.gada 4.oktobra vēstuli Nr.[2] tikāt lūgts līdz 2022.gada 17.oktobrim atsūtīt papildu informāciju, kas var būt noderīga vispusīgu lietas faktisko un tiesisko apstākļu noskaidrošanā.

2022.gada 13.oktobrī tiesībsargs saņēma Jūsu e-pasta vēstuli (reģistrēta 13.10.2022 ar Nr.[3]), kurai pielikumā pievienojāt dokumentus par administratīvo pārkāpumu protokolu atcelšanu un citus ar tiem saistītus dokumentus.

Tāpat tiesībsargs saņēma Jūsu 2022.gada 14.oktobra vēstuli par papildu informācijas sniegšanu iesniegumam, kurai pielikumā pievienojāt vairākus ar lietu saistītus dokumentus. Vienlaikus savā 2022.gada 14.oktobra vēstulē norādāt, ka tiesības uz lēmumu pārsūdzību neizmantojāt, jo domājāt, ka [pilsētas A] pašvaldības policija pati sapratīs Jūsu sniegtos paskaidrojumus kā vēlmi lēmumus pārsūdzēt, kā arī ar Covid-19 pandēmijas saistīto ierobežojumu dēļ nevarējāt administratīvo pārkāpumu protokolus saņemt savā dzīvesvietā. Tāpat norādāt, ka tad, kad saņēmāt minētos lēmumus, pārsūdzības termiņi jau bija beigušies, un Jums nav tāda izglītība, lai varētu pilnvērtīgi saprast savas procesuālās

tiesības, kā arī tiesību realizāciju apgrūtināja Jūsu sliktais materiālais stāvoklis un veselības problēmas. Tāpat norādāt uz Jūsu sarunu ar zvērinātu tiesu izpildītāju, kurš ir smējis uz Jūsu norādītajiem apstākļiem, paskaidrojot, ka Jūs esat ticis iegāzts. Norādāt arī uz Jūsu nesekmīgo vērsanos Valsts policijā, lai tiktu uzsākts kriminālprocess pret [pilsētas A] pašvaldības policijas amatpersonām, kā arī Valsts darba inspekcijas skaidrojošo atbildi, ka vērsties pret savu bijušo darba devēju Jums nav vairs iespēju, jo ir nokavēti likumā noteiktie termiņi. Lūdzat palīdzēt Jums sagatavot dokumentus tiesai un izskaidrot, ko Jums darīt, jo uzskatāt, ka neesat vainīgs.

Tāpat tiesībsargs 2022.gada 17.oktobrī saņēma Jūsu 2022.gada 16.oktobra vēstuli par papildu informācijas sniegšanu (reģistrēta 17.10.2022 ar Nr.[4], kurai pielikumā pievienojāt virkni ar lietu saistītus dokumentus. Vienlaikus savā 2022.gada 16.oktobra vēstulē norādāt, ka līdz pat šīs vēstules sastādīšanas dienai [pilsētas A] pašvaldība nav atbildējusi vai sniegusi informāciju par:

- 1) no Jums piedzītās naudas summas apmēru;
- 2) starpatbildēm, ar ko Jūsu iesniegumi tika pārsūtīti no [pilsētas A] pašvaldības domes uz [pilsētas A] pašvaldības policiju;
- 3) amatpersonām, kuras kontrolē [pilsētas A] pašvaldības policiju;
- 4) Jūsu norādīto informāciju, ka [pilsētas A] pašvaldības policija īstenoja bezdarbību Jūsu jautājumā.

Turklāt vērsat uzmanību, ka Jūsu iesniegums, kurā izteicāt sūdzības par [pilsētas A] pašvaldības policijas bezdarbību tika nosūtīts izskatīšanai [pilsētas A] pašvaldības policijā, lai gan tika adresēts [pilsētas A] domei. Tāpat norādāt, ka caurlaižu kopijas dabūjāt tikai pēc atkārtotas vērsšanās [pilsētas A] domē, kur sākotnēji Jūsu lūgums tika noraidīts. Tāpat vēstulē norādāt uz Valsts policijas un prokuratūras rīcību neuzsākot kriminālprocesu pēc Jūsu sniegtā iesnieguma, kur attiecīgi saskatāt korupcijas pazīmes. Norādāt, ka [pilsētas A] pašvaldības policija līdz pat šīs vēstules sastādīšanas brīdim nav izsniegusi visu administratīvo lietu kopijas, bet tikai daļu no tām. Papildus norādāt arī uz to, ka pēc izsniegtajiem administratīvo pārkāpumu protokoliem var redzēt, ka ļoti daudz protokoli ir sastādīti vairāk kā mēnesi pēc pārkāpuma konstatēšanas, tādējādi pārkāpjot Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteikto.

Papildus minētajam tiesībsargs 2022.gada 7.novembrī saņēma Jūsu 2022.gada 4.novembra lūgumu par Jūsu iesnieguma izskatīšanas termiņa pagarināšanu (reģistrēts 7.11.2022. ar Nr.[5], ar pielikumā pievienotu Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes vēstuli.

Izvērtējot Jūsu iesniegumu saturu, kā arī pielikumā pievienotos dokumentus, tiesībsargs ierosina pārbaudes lietu **Nr.2022-48-27H** par labas pārvaldības principa ievērošanu administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanā saistībā ar Jūsu administratīvo sodīšanu par caurlaides neesamību, lai iebrauktu īpaša režīma zonā [pilsētā A], un **sniedz sekojošu atzinumu.**

Tiesībsargs savā atzinumā atsevišķi izdalīs un sniegs vērtējumu par katru no aizskartajām tiesībām, ko esat minējis savos iesniegumos.

1. Par administratīvo sodīšanu

Līdz 2020.gada 1.jūlijam spēkā bija un uz Jūsu tiesiskajām attiecībām bija piemērojams Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (turpmāk – LAPK). LAPK 205.pantā ir uzskaitītas tās institūcijas (amatpersonas), kas ir pilnvarotas izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas. Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem

tiesībsargam šādas pilnvaras nav piešķirtas. Tādējādi tiesībsarga kompetencē nav tiesību izvērtēt, vai administratīvo pārkāpumu lietas pret Jums tika uzsāktas pamatoti, vai Jūsu rīcībā ir saskatāmas administratīvā pārkāpuma pazīmes un, vai Jūs pamatoti tikāt atzīts par vainīgu administratīvo pārkāpumu izdarīšanā.

Minētā sakarā vēršu Jūsu uzmanību, ka saskaņā ar Tiesībsarga likuma 11.pantu tiesībsarga kompetencē ietilpst jautājumi, kas saistīti ar cilvēka pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību, tostarp, sekmēt sabiedrības informētību un izpratni par cilvēktiesībām, kā arī par šo tiesību aizsardzības mehānismiem. Tomēr, veicot savus pienākumus, tiesībsargs neaizstāj to valsts iestāžu darbu, kuras ir primāri atbildīgas par cilvēktiesību ievērošanu administratīvā pārkāpuma procesā. Tiesībsargs kā ārējais tiesību aizsardzības mehānisms nevar aizvietot iekšējo tiesību aizsardzības mehānismu, kas atbilstoši likumam ir noteikts konkrēto strīdu risināšanā. Šajā gadījumā to regulē LAPK, kas paredz konkrētas amatpersonas un institūcijas, kuras ir tiesīgas pieņemt saistošus lēmumus administratīvā pārkāpuma lietā.

No cilvēktiesību viedokļa ir svarīgi, ka valstī ir izveidots tiesību aizsardzības mehānisms, kuru personu var izmantot tās likumisko tiesību un interešu aizsardzībai. Kā redzams no Jūsu iesniegumos paustajiem argumentiem, tad konkrētajās lietās Jūs neizmantojāt LAPK noteiktās tiesības uz pārsūdzību dažādu apstākļu dēļ. Tomēr tiesībsargs tos nevar atzīt par tādiem, kas objektīvi Jums liegtu tiesības uz [pilsētas A] pašvaldības policijas piemēroto administratīvo pārkāpumu protokolu pārsūdzību. Turklāt termiņu nokavējuma gadījumā Jums bija nepieciešams vērsties iestādē ar motivētu lūgumu atjaunot nokavētos procesuālos termiņus.¹ Tiesībsargs pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem nekonstatē tādu objektīvus apstākļus, kas Jums būtu liedzis izmantot minētās tiesības.

Šajā sakarā svarīgi uzsvērt, cik nozīmīgi ir, ka ikviena persona ir sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību. Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 6.panta pirmās daļas 1.punkts paredz Latvijas pilsonim pienākumu deklarēt savu dzīvesvietu. Dzīvesvietas deklarēšanas mērķis faktiski ir saistīts ar publiski tiesiskām attiecībām starp personu un valsti vai pašvaldību, proti, personas tiesībām saņemt tai adresētu informāciju tās izvēlētajā vietā. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka dzīvesvietas deklarēšana vai nedeklarēšana (ziņu par deklarēto dzīvesvietu anulēšana) nekādi neietekmē nekustamā īpašuma lietošanas tiesības, proti, minētās darbības nedz rada, nedz arī izbeidz tās. Īres līgums personai rada tiesības attiecīgajā īpašumā deklarēt savas dzīvesvietas adresi, taču deklarētās dzīvesvietas adreses maiņa nevar radīt pamatu ne īres tiesisko attiecību nodibināšanai, ne arī to izbeigšanai vai no īres tiesiskajām attiecībām izrietošo saistību pārgrozīšanos.² Tiesībsarga ieskatā minētais princips ir tulkojams arī tādējādi, ka īres līguma spēkā esība bez atsevišķas dzīvesvietas deklarēšanas fakta nedod tiesības personai paļauties, ka būs sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un saņems tai adresētu informāciju un dokumentus.

LAPK 238.¹panta astotā daļa nosaka, ka dzīvesvieta šā kodeksa izpratnē ir personas deklarētā dzīvesvieta, bet, ja personai nav deklarētās dzīvesvietas, — tās norādītā adrese. Līdz ar to administratīvo pārkāpumu lietvedību ietvaros korespondence tika sūtīta uz Jūsu deklarēto dzīvesvietas adresi un Jums bija pienākums attiecīgajā adresē būt sasniedzamam. Gadījumā, ja minēto pienākumu neizpildījāt, varēja izveidoties situācija, kad [pilsētas A] pašvaldības policijas korespondence Jūs nerasniedza, par ko atbildība ir jāuzņemas Jums.

Kā tiesībsargs pārliecinājās no lietas materiāliem, tad tie administratīvā pārkāpuma protokoli, kas joprojām ir spēkā un netika atcelti, tika nosūtīti uz to adresi, ko konkrētajā laika periodā bijāt deklarējis kā savu dzīvesvietas adresi: no 2002.gada 6.decembra līdz

¹ Sk. LAPK 282.pantu.

² Senāta Civillietu departamenta 2020.gada 7.jūlija sprieduma lietā Nr.SK-C-304/2020 8.punkts.

2019.gada 10.oktobrim – [..], savukārt no 2019.gada 10.oktobra līdz 2021.gada 23.aprīlim – [..]. Vienlaikus jāatzīmē, ka tieši minētais apstāklis bija par pamatu tam, kāpēc [pilsētas A] pašvaldības policija atcēla 33 administratīvo pārkāpumu protokolus, proti, protokoli tika nosūtīti uz adresi, kas tajā laikā nebija Jūsu deklarētā dzīvesvieta.

Vienlaikus svarīgi atzīmēt, ka atbilstoši [pilsētas A] pašvaldības policijas 2021.gada 27.septembra vēstulē Nr.[6] norādītajam Jūs uz administratīvo pārkāpumu lietu izskatīšanu ieradāties klātienē un Jums tika izskaidrotas pie administratīvās atbildības saucamās personas tiesības un pienākumi, t. sk., tiesības pārsūdzēt lietā pieņemto lēmumu, ko apliecina Jūsu pašrocīgs paraksts protokolu 8. un 11.punktā.

Tiesībsargs, iepazīstoties ar administratīvo pārkāpumu protokoliem, konstatē, ka tie protokoli, kas tika sastādīti 2020.gadā, tika sastādīti Jūsu klātbūtnē³. Šajos protokolos ir redzams, ka Jūs ar savu parakstu apliecinājat, ka Jums ir izskaidrotas pie administratīvās atbildības saucamās personas tiesības un pienākumi, t. sk., tiesības pārsūdzēt lietā pieņemto lēmumu. Tomēr arī šajās lietās Jūs nerealizējat tiesības uz lēmumu pārsūdzību.

Ievērojot iepriekšminētos apstākļus, tiesībsargs nekonstatē labas pārvaldības principa pārkāpumu daļā, kas attiecas uz Jūsu administratīvo sodīšanu un no tā izrietošajām procesuālajām tiesībām.

2. Par administratīvo pārkāpumu lietu materiālu izsniegšanu

Kā secināms no Jūsu iesniegtajiem lietas materiāliem, tad [pilsētas A] pašvaldības policija pēc Jūsu vairākiem iesniegumiem un lūgumiem izsniegt administratīvo pārkāpumu lietu materiālus Jums nosūtīja administratīvo pārkāpumu protokolus, ziņojumus par administratīvo lietvedību uzsākšanu, fotofiksāciju izdrukas un VAS “Latvijas pasts” izdrukas un čekus par pasta sūtījumiem. Tomēr savā iesniegumā tiesībsargam norādāt, ka Jums nav izsniegtas visas administratīvo pārkāpumu lietu materiālu kopijas (nav izsniegtas kopijas pavadrakstam, ar ko nosūtīts lēmums par naudas līdzekļu piedziņu tiesu izpildītājam, materiāli par 2020.gadu u.c.).

Kā redzams no [pilsētas A] pašvaldības policijas 2022.gada 15.jūlija atbildes Nr.[7] uz Jūsu 2022.gada 30.jūnija iesniegumu, tad pašvaldības policijas ieskatā lietu materiāli Jums ir tikuši nosūtīti ar 2022.gada 7.marta un 1.aprīļa vēstulēm. Vienlaikus pašvaldības policijas lūdza Jūs norādīt konkrēti, kādās administratīvo pārkāpumu lietās, kādi konkrēti materiāli iztrūkst. Līdz ar to Jūsu un [pilsētas A] pašvaldības policijas starpā ir domstarpības par to, vai visi administratīvo pārkāpumu lietu materiāli ir Jums nosūtīti.

Tiesībsarga ieskatā [pilsētas A] pašvaldības policijas norāde, lai Jūs konkrēti norādītu, kādās administratīvo pārkāpumu lietās, kādi konkrēti materiāli iztrūkst, nav korekta. Proti, Jūs jau vairākkārtīgi – 2022.gada 3.martā, 17.martā un pēc tam 2022.gada 30.jūnijā – lūdzāt [pilsētas A] pašvaldības policijai izsniegt visus administratīvo pārkāpumu lietu materiālus, kas saistīti ar Jūsu sodīšanu 2019. un 2020.gadā par iebraukšanu īpaša režīma zonā [pilsētā A]. Tomēr [pilsētas A] pašvaldības policija administratīvo pārkāpumu lietu materiālus nosūtīja Jums selektīvi, katrā reizē Jūsu lūgumu izpildot ar daļēju pieprasītās informācijas izsniegšanu.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā un sestā daļa paredz, ka valsts pārvalde, tostarp pašvaldība kā atvasināta publiska persona, savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu

³ Sk. administratīvā pārkāpuma protokolus ZZ Nr.792450; ZZ Nr.792451; ZZ Nr.792452; ZZ Nr.7924523; ZZ Nr.792455; ZZ Nr.792456; ZZ Nr.792457; ZZ Nr.792458; ZZ Nr.792459; ZZ Nr.792460; ZZ Nr.792462; ZZ Nr.792463; ZZ Nr.792464; ZZ Nr.792465; ZZ Nr.792466.

aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses. Valsts pārvalde savā darbībā pastāvīgi pārbauda un uzlabo sabiedrībai sniegto pakalpojumu kvalitāti. Tās pienākums ir vienkāršot un uzlabot procedūras privātpersonas labā. Tiesībsarga ieskatā, šāda [pilsētas A] pašvaldības policijas rīcība neatbilst labas pārvaldības principam.

Ievērojot minēto, informēju, ka tiesībsargs vērsīsies [pilsētas A] pašvaldības policijā ar lūgumu paskaidrot izveidojošus situāciju, kā arī aicinās [pilsētas A] pašvaldības policiju atrisināt šo problēmsituāciju ar Jums, nodrošinot Jums visu pieprasīto administratīvo pārkāpumu lietu materiālu izsniegšanu.

3. Par iestāžu rīcību Jūsu iesniegumu izskatīšanā

Kā izriet no Jūsu adresētajiem iesniegumiem tiesībsargam, tad sūdzības par [pilsētas A] pašvaldības un [pilsētas A] pašvaldības policijas rīcību Jūsu iesniegumu izskatīšanā attiecas gan uz to, ka atbildes vispār nav sniegtas, tās nav sniegtas pēc būtības, gan arī to, ka atbildes sniedza cita iestāde, nevis tā, kam Jūs savu iesniegumu adresējāt.

Attiecībā par atbilžu nesniegšanu uz Jūsu iesniegumiem, tiesībsargs, iepazīstoties ar lietas materiāliem, konstatē, ka uz visiem Jūsu iesniegumiem iestādes sniedza atbildes likumā noteiktajos termiņos. Šajā sakarā jāatzīmē gan tas, ka vairumu no atbildēm [pilsētas A] pašvaldības administrācijas vietā sniedza [pilsētas A] pašvaldības policija, par ko arī Jūs izteicāt savus iebildumus.

Minētā sakarā norādāms, ka saskaņā ar Iesniegumu likuma 3.panta pirmo daļu iesniegumu iesniedz iestādei, kuras kompetencē ir izskatīt iesniegumu pilnībā vai kādā tā daļā. Savukārt saskaņā ar Iesniegumu likuma 4.panta pirmo daļu, ja iestāde konstatē, ka saņemtais iesniegums pilnībā vai kādā daļā nav šīs iestādes kompetencē, tā septiņu darbdienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas par to informē iesniedzēju un, ja iespējams, norāda kompetento iestādi. Minētā panta otrā daļa noteic, – ja tas ir lietderīgi, iestāde var nepiemērot šā panta pirmo daļu un septiņu darbdienu laikā pēc iesnieguma saņemšanas pārsūtīt šo iesniegumu citai iestādei, informējot par to iesniedzēju. Iestāde, kas saņēmusi pārsūtīto iesniegumu, šajā likumā noteiktajā kārtībā izskata iesniegumu un atbilstoši kompetencei sniedz atbildi uz to. Šādā gadījumā atbildes sniegšanas termiņu skaita no dienas, kad iesniegumu pārsūtījusi iestāde, kas to saņēma pirmā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.pantu iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kurai ar normatīvo aktu vai publisko tiesību līgumu piešķirtas noteiktas valsts varas pilnvaras valsts pārvaldes jomā.

No minētajām tiesību normām izriet, ka privātpersonai nav tiesību prasīt atbildes sniegšanu no jebkuras valsts pārvaldes iestādes, tās struktūrvienības vai konkrētas amatpersonas, kurai privātpersona adresē savu iesniegumu, bet gan tikai no tādas, kuras kompetencē ir izskatīt iesniegumu. Viens no iestādes rīcības veidiem, ja tā saņēmusi tās kompetencei neatbilstošu iesniegumu, vai arī iesniegumu, kas vairāk atbilst citas iestādes kompetencei, ir šāda iesnieguma pārsūtīšana. Konkrētajā gadījumā kā redzams no [pilsētas A] pašvaldības policijas 2022.gada 19.jūlija, reģistrēta ar Nr.[8], un 2022.gada 22.augusta, reģistrēta ar Nr.[9], atbildēm, tad Jūsu iesniegumi no [pilsētas A] pašvaldības administrācijas tika pārsūtīti [pilsētas A] pašvaldības policijai, kas attiecīgi uz tiem sniedza savas atbildes.

Vienlaikus tiesībsargs var piekrist Jums, ka par Jūsu pārsūtītajiem iesniegumiem [pilsētas A] pašvaldības administrācijai atbilstoši Iesniegumu likuma 4.panta otrajai daļai

bija jāinformē arī Jūs, ko acīmredzot pašvaldības administrācija neizdarīja. Lai gan tas formāli ir uzskatāms par likuma pārkāpumu, tomēr tam noteikti nav būtiska ietekme uz pašu iesniegumu izskatīšanas procesu, jo gala atbildes Jums tika sniegtas. Turklāt arī atbilstoši Iesniegumu likuma 10.panta piektajai daļai tiesas kontrolei nav pakļauts jautājums, kas izriet no Iesniegumu likuma 4.panta otrās daļas.

Savukārt daļā, kas attiecas uz Jūsu sūdzību, ka atbildes uz Jūsu iesniegumiem nav sniegtas pēc būtības, norādāms sekojošais.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 104.pants noteic, ka ikvienam ir tiesības likumā paredzētajā veidā vērsties valsts un pašvaldību iestādēs ar iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības. Šīs tiesības ir daļa no valsts labas pārvaldības.⁴ Šīs tiesības tiek īstenotas uz personas iniciatīvas pamata, vērstoties pie valsts vai pašvaldības iestādes kāda tai interesējoša jautājuma noskaidrošanai. Valsts vai pašvaldības pienākums atbilstoši šai konstitucionālajai normai ir sniegt atbildi, kurā ir izvērtēti uzdotie jautājumi un tie motivēti atbildēti. Tādā veidā tiek aktivizēta pilsoniskā sabiedrība un valsts darbība kļūst caurskatāmāka.⁵

Tomēr minētā Satversmes norma neparedz tiesības prasīt konkrēta satura atbildi. Nozīme ir tam, ka iestādes atbildes attiecas uz personas uzdotajiem jautājumiem, nevis tam, vai atbildes saturs precīzi atbilst personas priekšstatam par vēlamu atbildi. Iestādei ir pienākums sniegt saprotamas atbildes uz personas uzdotajiem jautājumiem, kuri ir iestādes kompetencē. Ir svarīgi, lai iestāde kopumā atbildētu uz personas uzdotajiem jautājumiem, tādēļ tas vien, ka iestāde nav sniegusi atsevišķu atbildi uz katru no jautājumiem, nevar būt par pamatu atzinumam, ka atbilde nav sniegta pēc būtības. Tiesas kompetencē nav vērtēt pēc būtības visus strīdus jautājumus, bet gan izlemt, vai iestāde ir sniegusi motivētu atbildi uz personas iesniegumu.⁶

Ja persona atbildi no iestādes nav saņēmusi, tā nav sniegta pēc būtības vai arī ir nokavēts tās sniegšanas termiņš, persona saskaņā ar Iesniegumu likuma 10.pantu var vērsties tiesā administratīvā procesa kārtībā.⁷ Līdz ar to, ja uzskatāt, ka [pilsētas A] pašvaldības administrācija vai [pilsētas A] pašvaldības policija nav sniegusi atbildes uz Jūsu iesniegumiem vai tās nav sniegtas pēc būtības, Jūs atbilstoši Iesniegumu likuma 10.panta nosacījumiem varat iesniegt pieteikumu par iestādes faktisko rīcību Administratīvajā rajona tiesā.⁸ Vienlaikus informēju, ka atbilstoši Iesniegumu likuma 10.panta ceturtajai daļai vienlaikus ar attiecīgās faktiskās rīcības pārsūdzēšanu varat lūgt arī iestādes nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu.

4. *Par zvērināta tiesu izpildītāja rīcību un veiktajiem ieturējumiem*

Visupirms vērsu Jūsu uzmanību, ka tiesībsarga kompetencē neietilpst atcelt zvērinātu tiesu izpildītāju lēmumus un atzīt tiesu izpildītāju rīcību par prettiesisku.

⁴ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 10.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-3/2012 6.punkts.

⁵ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2011.gada 12.janvāra lēmuma lietā Nr.SKA-221/2011 11.punkts.

⁶ Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2013.gada 25.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-0340-13 12.punkts.

⁷ Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2016.gada 15.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-1459/2016 4.punkts.

⁸ Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 79.panta pirmajai daļai un 91.panta ceturtajai daļai faktisko rīcību varat pārsūdzēt viena gada laikā no tās izdarīšanas dienas.

Civilprocesa likuma 594.panta pirmās daļas 2.punkts paredz, ka “no parādniekam izmaksājamās darba samaksas un tai pielīdzinātajiem maksājumiem ieturējumus pēc izpildu dokumentiem izdara līdz piedzenamā parāda dzēšanai: piedzenot uzturlīdzekļus, zaudējumus vai kompensāciju sakarā ar personisku aizskārumu, kura rezultātā radies sakropļojums vai cits veselības bojājums vai iestājusies personas nāve, vai kompensāciju par kaitējumu, kas radīts ar noziedzīgu nodarījumu vai administratīvu pārkāpumu, kā arī izpildot administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtos nolēmumus, — 50 procentus, saglabājot parādniekam darba samaksu un tai pielīdzinātos maksājumus 50 procentu apmērā no minimālās mēneša darba algas un papildus par katru apgādībā esošo nepilngadīgo bērnu — līdzekļus 15 procentu apmērā no minimālās mēneša darba algas”.

Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 555.panta septītās daļas 2.punktam un Civilprocesa likuma 599.¹panta pirmajai daļai tiesu izpildītājs jebkurā izpildes procesa stadijā var vērst piedziņu uz parādnieka naudas līdzekļiem kredītiestādē vai pie cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja, nosūtot attiecīgu rīkojumu par naudas līdzekļu apķīlāšanu. Tādējādi, lai nodrošinātu naudas līdzekļu piedziņu, tiek apķīlāts (nobloķēts) parādnieka konts, kas ir noticis arī Jūsu gadījumā.

Vienlaikus informēju, ka šāda rīkojuma izpildītājam (piemēram, kredītiestādei) ir jāņem vērā Civilprocesa likuma 1.pielikuma 3.punktā⁹ noteiktais ierobežojums, kā arī Civilprocesa likuma 596.pantā paredzētās summas, uz kurām nevar vērst piedziņu¹⁰.

Vēršu Jūsu uzmanību, ka tiesu izpildītājs izpildes procesā ir tā amatpersona, kas kredītiestādēm dod rīkojumus par naudas līdzekļu piedziņu, tomēr praksē tos izpilda un naudas līdzekļus uz tiesu izpildītāja depozīta kontu pārskaita attiecīgā kredītiestādē. Kā izriet no pastāvošās prakses, tad kredītiestādēm par parādniekam ienākošo naudas līdzekļu saturu praktiski nav iespējams pārliecināties, kā tikai no zvērināta tiesu izpildītāja saņemtās informācijas, kurā ir norādīts par parādniekam saglabājamiem līdzekļiem. Turklāt kā izriet no regulējošiem normatīvajiem aktiem, to kredītiestādēm arī nevar uzlikt par pienākumu.

Informēju, ka atbilstoši Civilprocesa likuma 552.panta pirmajai un otrajai daļai tieši parādniekam ir aktīvi jākomunicē ar tiesu izpildītāju par savu mantisko stāvokli, kā arī par summām, uz kurām nevar vērst piedziņu. Turklāt, mainoties ienākumiem, ir nekavējoties jāsavlaicīgi jāinformē tiesu izpildītājs, kurš tad šo informāciju varētu nodot tālāk konkrētajam rīkojuma izpildītājam. Tas ir fundamentāli svarīgi, ka parādnieks izpildes procesā aktīvi un regulāri informē tiesu izpildītāju par jebkādam mantisko attiecību rakstura izmaiņām.

Gadījumā, ja tiesu izpildītāja piedziņas rezultātā Jums netiek saglabāti naudas līdzekļi atbilstoši minētajiem apmēriem, aicinu Jūs nekavējoties vērsties pie zvērināta tiesu izpildītāja [personas B] (adrese, tālrunis: [..]; e-pasts: [e-pasta adrese]) ar lūgumu atgriezt Jums atpakaļ nepamatoti ieturētos naudas līdzekļus, vienlaikus nodrošinot turpmāku naudas līdzekļu saglabāšanu atbilstoši likumā noteiktajam. Ja tiesu izpildītājs noraidīs Jūsu

⁹ Nauda minimālās mēneša darba algas apmērā.

¹⁰ Piedziņu nevar vērst uz:

- 1) atlaišanas pabalstu, apbedīšanas pabalstu, vienreizēju pabalstu mirušā laulātajam, valsts sociālajiem pabalstiem, valsts atbalstu ar celiakiju slimam bērnam, apgādnieka zaudējuma pensiju un atlīdzību par apgādnieka zaudējumu;
- 2) kompensācijas izmaksām par darbiniekam piederošo instrumentu nolietošanos un citām kompensācijām saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē darba tiesiskās attiecības;
- 3) darbiniekam izmaksājamām summām sakarā ar komandējumu, pārcelšanu un nosūtīšanu darbā uz citu apdzīvotu vietu;
- 4) sociālās palīdzības pabalstiem;
- 5) bērna uzturlīdzekļiem Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērā, kurus, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas lēmumu, maksā viens no vecākiem, kā arī uz Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksājamiem bērna uzturlīdzekļiem.

iesniegumu vai kā citādi tiks aizskartas Jūsu tiesības vai likumiskās intereses, būsiet tiesīgs izmantot Civilprocesa likuma 632.pantā paredzēto tiesību aizsardzības mehānismu un vērsties ar sūdzību rajona (pilsētas) tiesā.

Vienlaikus informēju, ka gadījumā, ja Jūsu vienīgie ikmēneša ienākumi ir tādi, uz kuriem nevar vērst piedziņu, aicinu Jūs vērsties ar rakstveida iesniegumu pie tiesu izpildītāja ar lūgumu atļīt (atbloķēt) Jūsu norēķinu kontu. Tas, vai Jūsu konts tiks atļīts (atbloķēts), būs atkarīgs no konkrētās lietas apstākļiem un tiesu izpildītāja situācijas izvērtējuma, ko tiesībsargs ietekmēt nevar.

Vienlaikus kā secināms no Jūsu iesniegtajiem lietas materiāliem, tad par tiesu izpildītāja rīcību, tostarp par iztikas minimuma nesaglabāšanu un piekrišanas jautājumu, vērsieties Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomē, kas attiecīgi lūdza tiesu izpildītājam sniegt pamatotu informāciju par Jūsu sūdzībā norādītajiem apstākļiem. Kā redzams no Jūsu lūgumam pielikumā pievienotās Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes 2022.gada 27.oktobra atbildes vēstules, reģistrēta ar Nr.[10], atbildes uz Jūsu uzdotajiem jautājumiem ir sniegtas un pārkāpumi tiesu izpildītāja [personas B] rīcībā nav saskatīti.

Vienlaikus, kā to jau savā atbildē norādīja arī Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padome, ja uzskatāt, ka tiesu izpildītājs ir pārkāpis Civilprocesa likumā noteiktos nosacījumus (piemēram, ieturot pārliki lielus naudas līdzekļus), esat tiesīgs vērsties ar sūdzību pie tieslietu ministra (Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; e-pasts: pasts@tm.gov.lv; tālrunis: 67036802), kura kompetencē ietilpst tiesu izpildītāju darbību regulējošu normatīvo aktu būtisku pārkāpumu izvērtēšana.

Visbeidzot aicinu Jūs iepazīties ar Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes izstrādāto Parādnieka tiesību rokasgrāmatu (pieejama: <http://d1.lv/lzti/>), kurā atradīsiet sev noderīgu informāciju par parādnieka tiesībām un pienākumiem izpildu procesā, kārtību piedziņas vērsnā uz parādnieka naudas līdzekļiem, kā arī pieejamiem tiesību aizsardzības līdzekļiem savu likumīgo interešu un tiesību aizstāvēšanā.

5. *Par vērsanos tiesā civiltiesiskā kārtā*

Kā izriet no Jūsu iesnieguma satura, tad esat apsvēris vērsties tiesā pret savu bijušo darba devēju, tomēr konsultējoties ar Valsts darba inspekciju un Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienību, Jums tika paskaidrots, ka ir iestājies noilgums un vērsšanās tiesā praktiski vairs nav iespējama.

Informēju, ka atbilstoši Darba likuma 31.panta pirmajai daļai “visi prasījumi, kas izriet no darba tiesiskajām attiecībām, noilgst divu gadu laikā, ja likumā nav noteikts īsāks noilguma termiņš”. Līdz ar to, ja minētais termiņš ir nokavēts, Jums nav tiesību tiesai lūgt to atjaunot.

Tiesību doktrīnā ir atzīts, ka šādi termiņi ir nevis procesuāli termiņi vai procesuāla rakstura priekšnoteikumi, bet gan materiāltiesiski prekluzīvi termiņi. Raksturojot prekluzīvā termiņa juridisko dabu, atzīts, ka tas ir subjektīvo tiesību izbeidzošs termiņš, kas aprobežo attiecīgās tiesības pastāvēšanu laikā. Pēc sekām likumiskiem termiņiem ir izšķirošs, absolūts un liktenīgs raksturs. Tie nav grozāmi pat ja abas puses tam piekrīst.

No iepriekšminētajām atziņām secināms, ka reizē ar prekluzīvā termiņa izbeigšanos zūd tiesības, kas no šā termiņa ir padarītas atkarīgas.¹¹

Vienlaikus tiesībsargs konstatē, ka Valsts darba inspekcija 2022.gada 31.augustā uzsāka administratīvā pārkāpuma procesu pret SIA [...] par iespējamu Darba likuma

¹¹ Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2018.gada 25.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKC 404/2018 8.punkts.

51.panta otrās daļas pārkāpšanu. Kā izriet no lietas materiāliem, tad Valsts darba inspekcija Jūs informēja par administratīvā pārkāpuma procesa virzību. Taču no tiesībsarga rīcībā pieejamiem materiāliem nav secināms, ka konkrētajā lietā Jūs būtu atzīts par cietušo.

Minētā sakarā informēju Jūs, ka atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 43.panta pirmajai daļai “cietušais administratīvā pārkāpuma lietā ir fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar administratīvo pārkāpumu nodarīts zaudējums vai nemantisks kaitējums un attiecībā uz kuru amatpersona vai augstāka amatpersona pieņēmusi attiecīgu lēmumu par cietušā statusa piešķiršanu”. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 126.panta 1.-3.daļu “lēmumu par cietušā statusa piešķiršanu pieņem uz personas lūguma pamata. Lūgumu atzīt personu par cietušo var izteikt mutvārdos vai rakstveidā. Amatpersona vai augstāka amatpersona atzīst personu par cietušo, pieņemot attiecīgu lēmumu 10 darbdienu laikā no lūguma saņemšanas dienas”. Gadījumā, ja tiktu pieņemts lēmums par atteikumu Jums piešķirt cietušā statusu, Jūs šo lēmumu varētu pārsūdzēt augstākai amatpersonai, un nepieciešamības gadījumā rajona (pilsētas) tiesā.¹²

Informēju, ka, atzīstot Jūs par cietušo un konstatējot SIA [...] vainu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā, Jūs varētu no pārkāpuma izdarītāja prasīt kaitējuma atlīdzinājumu Civilprocesa likumā paredzētajā kārtībā. Pieprasot atlīdzinājumu civiltiesiskā kārtībā, cietušais ir atbrīvots no valsts nodevas.¹³

6. *Par tiesību aizsardzības iestāžu rīcību un kriminālprocesa neuzsākšanu*

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 26.panta pirmo daļu “pilnvaras veikt kriminālprocesu valsts vārdā ir tikai šajā likumā noteikto iestāžu amatpersonām, kurām tās piešķirtas sakarā ar šo personu ieņemamo amatu, iestādes vadītāja rīkojumu vai kriminālprocesa virzītāja lēmumu”. Šīs amatpersonas ir uzskaitītas minētā panta otrajā daļā. Savukārt šā panta trešā daļa nosaka, ka “noraidījumu, sūdzību un procesa organizatorisko jautājumu izlemšanā pilnvaras ir tiesnesim, prokuroram, kā arī tiesu, prokuratūru un izmeklēšanas iestāžu un to struktūrvienību vadītājiem”. Saskaņā ar spēkā esošajiem likumiem tiesībsargam nav deleģētas iepriekšminētās funkcijas. Tāpat atbilstoši Prokuratūras likuma 6.panta otrajai daļai “Saeimai, Ministru kabinetam, valsts un pašvaldību ierēdņiem, visu veidu uzņēmumiem un organizācijām, kā arī personām ir aizliegts iejaukties prokuratūras darbā lietu izmeklēšanas vai citu prokuratūras funkciju izpildes laikā”. Tiesībsargam likums nav deleģējis tiesības iejaukties prokuratūras iestāžu darbā vai pārbaudīt tās pieņemto lēmumu tiesiskumu.

Nemot vērā iepriekšminēto un saskaņā ar Tiesībsarga likumā noteiktajām tiesībsarga funkcijām un piešķirtajām pilnvarām, tiesībsargam nav tiesību izvērtēt konkrētas lietas apstākļus, lai konstatētu, vai ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes, kā arī lemt par kriminālprocesa uzsākšanu. Tāpat tiesībsargam nav pilnvaru lemt par kādu tiesisku pienākumu uzlikšanu, pierādījumu iegūšanu vai izmeklēšanas darbību veikšanu.

Vienlaikus informēju, ka gadījumā, ja Jūsu rīcībā ir ziņas par Valsts policijas amatpersonu izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem (piemēram, koruptīvas darbības) aicinu Jūs nekavējoties vērsties ar iesniegumu Iekšējās drošības birojā (adrese: K. Valdemāra iela 1A, Rīga, LV-1010; tālrunis: 67209000; e-pasts: pasts@idb.gov.lv), kura funkcijās ietilpst atklāt, izmeklēt un novērst noziedzīgus nodarījumus, kurus izdarījuši Valsts policijas amatpersonas un darbinieki.

¹² Administratīvās atbildības likuma 127.pants.

¹³ Administratīvās atbildības likuma 34.panta otrā daļa.

7. Saskaņā ar Tiesībsarga likuma 25.panta ceturto daļu tiesībsarga atzinumam ir rekomendējošs raksturs. Tādējādi tiesībsarga atzinums nekavē personu izmantot likumā noteiktos tiesību aizsardzības līdzekļus.

Norādu, ka Tiesībsarga likums paredz tiesībsargam tiesības pārstāvēt privātpersonas tiesā tikai atsevišķos jautājumos. Saskaņā ar šā likuma 13.panta 9.punktu tiesībsargs, pabeidzot pārbaudes lietu un konstatējot pārkāpumu, ir tiesīgs aizstāvēt privātpersonas tiesības un intereses administratīvajā tiesā, ja tas nepieciešams sabiedrības interesēs. Savukārt saskaņā ar Tiesībsarga likuma 13.panta 10.punktu, pabeidzot pārbaudes lietu un konstatējot pārkāpumu, tiesībsargs ir tiesīgs vērsties tiesā tajās civillietās, kurās prasības būtība saistīta ar atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpumu.

Ievērojot šajā atzinumā izdarītos secinājumus, tiesībsargam nav pamata īstenot likumā noteiktās tiesības un pārstāvēt Jūsu intereses tiesā, kā arī tiesībsarga funkcijās neietilpst nodrošināt juridisko palīdzību dokumentu sagatavošanā.

Ja Jums kādā no minētajiem jautājumiem ir nepieciešama juridiskā palīdzība, aicinu Jūs sazināties ar Juridiskās palīdzības administrāciju (adrese: Pils laukums 4, Rīga, LV-1050; tālrunis: 80001801; e-pasts: jpa@jpa.gov.lv), kas atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma nosacījumiem vērtēs iespējamību piešķirt Jums bezmaksas valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

Vienlaikus kā norādīts šā atzinuma 2.punktā, tad par administratīvo pārkāpumu lietu materiālu izsniegšanu tiesībsargs vērsīsies [pilsētas A] pašvaldības policijā.

Ar šo atzinumu pārbaudes lieta tiek pabeigta.

Ar cieņu
tiesībsargs

Juris Jansons